

ΜΟΥΣΟΥΡΗ: Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΘΕΟΣ

κριτικό σημείωμα του κ. ΒΑΣΟΥ ΣΑΜΠΑ

Ο κ. Αλέκος Λιδωρίκης, είναι ένας σπουδαίος τεχνίτης του θεάτρου. Αυτό είναι αναμφισβήτητο. Μας έδωσε ως τώρα έργα που το αποδεικνύουν με το παραπάνω. Σφιχτό δέσιμο, ωραίες ιδέες, κομφοί και πνευματώδεις διάλογοι, άβιαστη εξέλιξη και άψογη éναλλαγή σκηνών και καταστάσεων χαρακτηρίζουν τα έργα του. Έγινε έτσι ο κοσμαγόπητος συγγραφέας με τις τόσες éπιτυχίες, ισάριθμες σχεδόν με τα έργα που ανέβασε ως τώρα. Για ένα μονάχα πράγμα δεν θα μπορούσε να καυχήθῃ ο κ. Λιδωρίκης κι' αυτό ήταν το καταστάλαγμα που θα έπρεπε, επί τέλους, να έχουν πάρει οι δημιουργικές του άνησις. ή απόχτηση μιὰς κατεύθυνσης πρὸς κάτι τὸ θετικώτερο, τὸ πιὸ προσγειωμένο, γιὰ νὰ ἐπαναλάβω μιὰ ἔκφραση πολὺ τῆς μόδας ἀκόμη. Καί αὐτὸ τὸ πέτυχε μετὸ τελευταίον τοῦ ἔργου: «Ὁ ἀγνώστος θεός» εἶνε ἔργο μετὰ πλατεῖα ἠθικὴ βάση. Παρουσιάζοντάς το ὁ κ. Λ. στὸ κοινόν, μετὸ μικρὸ σημεῖωμα ποῦχε στὸ πρόγραμμά του, μᾶς τονίζει πὼς τὸ ἔργο του αὐτὸ ἐκπληρώνει κάποιον προορισμό, χωρὶς παραχωρήσεις. Καί πραγματικά. Εἶνε μιὰ θαρραλέα ἀντίδραση στὴν συμβατικότητα τῆς ἐποχῆς μας, γιὰ τὴν ὁποία μιλοῦσα στὸ προηγούμενόν μου σημεῖωμα. Μιὰ ἀνάταση πρὸς τὸ φευγαλέο ὄραμα τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶναι, γυμνοῦ, ὅπως τὸν πρωτοτοποθέτησε μέσα στὴ φύση καί τὴ ζωὴ ἢ ἀπαράμιλλη θεῖα οἰκονομία, ἀπηλλαγμένου τέλεια ἀπὸ τὸ συχαμερὸ ἀγκάλιασμά του μετὴν παρδαλὴ ἐποχὴ πού ζοῦμε σήμερα. Μιὰ δραση ἐκείνη μέσα στὴν Σαχάρα μετὸν πιὸ καυτὸ λίθα πού γνωρίζουμε ὡς τώρα καί ὡς φυλὴ καί ὡς ἀνθρώποι. Ἐκεῖνη ἢ διαρκὴς ἐξέγερσις τῆς ἡρωίδας του ἦταν ἢ κραυγὴ τοῦ πόνου μας, πού πνιγμένη σήμερα, θ' ἀκουστῆ κάποτε κι' ἐξω ἀπ' τὴ σκηνή, μετὰ ἕνα στεντόρειο «quo vadis» γιὰ νὰ μᾶς ἀναταράξῃ ψυχὰς καί συνειδήσεις. Ἀπὸ τῆς ἀπόφωας λοιπὸν αὐτῆς «Ὁ ἀγνώστος θεός» τοῦ κ. Λιδωρίκη εἶνε ὅπως εἶπαμε ἕνα ἔργο μετὰ πλατεῖα ἠθικὴ βάση καί ὅπως εἶπε ὁ κ. Λ. ἔχει

κάποιον προορισμό. Καί ὄχι κάποιον, ἀλλὰ ἕνα μεγάλο προορισμό. Δὲν παύει ὁμως ταυτόχρονα νὰ νᾶναι κι' ἕνα σκηρικὸ δημιούργημα. Καί σὰν τέτοιο, πέτυχε νὰ σταθῇ στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μετὸ ψυχογραφικὸ τοῦ περιεχόμενου:

Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ἀπόλυτα ναί. Ὁ θεατῆς, ὁ καλὸς θεατῆς, πηγαίνει βέβαια στὸ θέατρο καί γιὰ ἕνα καλὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ πάντως, λέει ὅτι πάει στὸ θέατρο. Βλέπει τὸ ἔργο σὰ θέατρο μετὰ ὀρισμένες ἀπαιτήσεις ἀπ' αὐτό, πρῶτη καί κύρια ἀπ' τὶς ὁποῖες σήμερα ἰδίως, εἶνε νὰ μὴν εἶνε αὐτὸ πού βλέπει κουραστικόν. Σήμερα καί σὰ ἐκκλησιαστικὰ κηρύγματα ἀκόμη, προσέχουν νὰ μὴν εἶνε φορτικὰ καί μονότονα. Στὴν Ἀμερικὴ μάλιστα τὰ κάνουν καί λίγο... θέαμα! τὰ ποικίλουν μετὰ φωτεινὰς προσβολὰς, μουσικὰς ἐκτελέσεις, θρησκευτικὸς χορὸς. Στὸν «Ἀγνώστος θεός» παρακολουθεῖ ὁ θεατῆς ἀπ' ἀρχῆς μετὰ τέλος ἕναν συνεχῆ καυτὸ μεταξὺ τῆς ἡρωίδας καί τοῦ πρωταγωνιστῆ, πού ποικίλεται, δηλ. διακόφτεται μετὰ διάφορα ἀσημαντὰ ἐπεισόδια καί πού στὸ τέλος καταλήγει σὲ μιὰ μεγάλη καί ἑσφηνικὴ ἀποκάλυψη: τὸν ἀμοιβαῖον ἔρωτα τῶν δυὸ αὐτῶν τρομερῶν ἀντιθέσεων. Τὸ τέλος αὐτό, εἶνε βέβαια τὸ ἰδεώδες ἠθικὸ συμπέρασμα πού πρέπει νὰ διγῆ ἀπὸ τὸ ἔργο δὲν ἔχει ὁμως ὅλη τὴ σχέση πού θὰ περιμένε ὁ θεατῆς μετὰ τὴν πραγματικότητα πού ξέρει. Ὅπως καί γὰρ ὅλα αὐτὰ εἶνε τόσο ἀριστοτεχνικὰ δοσμένα, ἔχουν τόσο ἐκδηλεῖς τὶς ἀρετὰς πού ἀνέφερα ἀρχὴ-ἀρχῆ, πού συγχωρεῖ κανεὶς τὴν ἀναληθοφάνειά τους. Ἀπὸ ἀπόψεως σκηνηνικῆς οἰκονομίας τὸ ἔργο τραινάρεῖ στὸ τέλος. Θὰ μπορούσε αὐτὸ νὰ νᾶναι πιὸ σύντομο, νὰ ἔρθῃ δηλ. μετὰ μιὰ βουβὴ σκηνή, μόλις ἐξαναγυριστῇ ἢ Καίτη, γωρὶς ὅλη ἐκεῖνη τὴ ρητορικὴ συνέχεια πού μένει ἀνεξήγητη γιὰ τὸν θεατῆ. Τὸ ἀνέβασμα τοῦ «Ἀγνώστου θεοῦ» ὑπῆρξε ἐξαιρετικὰ φροντισμένο. Ἡ Κὰ Μιράντα ἔπαιξε μετὰ ζωντάνια καί χρῶμα τὸ ρόλο τῆς ἐπαναστατημένου Καίτης, καί ὁ κ. Μουσούρης ἄψογος στὸν ἀντιπαθητικὸν ρόλο του. Ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι καλοὶ ἠθοποιοὶ στὴ θέσιν τους. Δὲν ξέρω μονάχα, γιὰτὶ ὁ κ. Νέζερ μου φαινότανε συχνὰ πὼς ἀπάγγελνε σὰ μαθητῆς σὲ σχολικὴ ἑορτῆ, καί εἶχε ἕνα κλαψάριστο τόνον στὴ φωνή του. Νὰ φταῖ ἢ δραματικοποίηση τῆς φωνῆς αὐτῆς:

ΒΑΣΟΣ ΣΑΜΠΑΣ